

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Tum quia velle media, & non ex amore finis, est præter intentionem, & veluti à casu operari, quod perfectissimo agenti repugnat. Tum etiam, quia electio & intentio sic comparantur in ordine appetibili, sicut assensus conclusionis & assensus præmissarum in ordine speculabili: Sed assensus conclusionis necessariò oritur ex assensu præmissarum: Ergo electio mediè necessariò præsupponit intentionem finis.

67. Dices, sufficere quòd volitio mediè procedat ex volitione finis virtuali, non autem requiri quòd formalem finis volitione supponat; & sic volitio mediè & auxiliè sufficentium, supponere quidem voluntatem antecedentem salutis hominum, virtualiter, vel eminenter, non tamen formaliter in Deo existentem.
68. Sed contrà primò: Volitio virtualis finis est volitio illius quatenus continentur in mediè: Sed ex illa, prout sic, nequit oriri mediè sufficentium volitio: Ergo nequit procedere ex volitione virtuali finis. Major constat, Minor probatur. Volitio finis ut in mediè contenti, est volitio ejus prout terminata ad mediè: Sed volitio mediè nequit oriri ex eorundem volitione, aliàs à seipsa procederet, & à se causaretur, & se ipsam præsupponeret. Ergo nequit oriri ex virtuali volitione finis.
69. Secundo, Volitio efficax mediè efficacis, oriri nequit ex efficaci volitione virtuali finis, sed necessariò præsupponit efficacem volitionem formalem finis, ut demonstrant Thomistæ in Tractatu de Prædestinatione, & ex hoc probant prædestinationem non supponere præscientiam meritòrum, ut ibidem ostendimus. Ergo nec volitio mediè sufficentium oriri potest ex virtuali volitione finis, sed formalem necessariò præsupponit.

S. II.

Solvuntur Objectiones.

70. **O**bjicies primò. D. Chryostomus homil. 1. in Epist. ad Ephes. dicit quòd Deus valde cupit, valde desiderat nostram salutem. At desiderium non est in Deo propriè & formaliter, sed impropriè tantum & metaphoricè, ut infra *diff. 6. art. 2.* ostendimus: Ergo nec voluntas antecedens de salute omnium hominum.
71. Sed facilè respondetur, Chryostomum ibi usurpare nomè desiderii latè, & in ampla quadam significatione, quatenus ferventissimus amor alicujus rei, etiam præsentis & possessæ, desiderii ejus interdum appellatur. Unde de Angelis beatis, qui continuò Deum contemplantur & vident, dicitur 1. Petri 1. *In quem desiderant Angeli prospicere.* ut ergo Chryostomus significaret esse in Deo ardentissimum nostræ salutis amorem, & veram ac sinceram voluntatem salvandi homines, eam desiderium appellavit.
72. **O**bjicies secundo. Nulla voluntas inefficax potest esse propriè & formaliter in Deo: Sed voluntas antecedens salvandi omnes homines est inefficax in reprobis, ut constat. Ergo non est in Deo formaliter, sed tantum metaphoricè; nec est voluntas beneplaciti, sed signi. Minor patet, Major probatur primò: quia omnis voluntas Dei secundò in Scripturam esse efficacem, & semper implètur: dicitur enim *Isaiaz 46. Omnis voluntas mea fiet.* Et *Psal. 134. Omnia quecumque voluit Dominus, fecit.* Secundo probatur: Omnis voluntas inefficax, & carens effectu, dicitur imperfecta: Ergo non est in Deo formaliter.
73. **R**espondeo negando Majorem, ad cuius pri-

mam probationem dicendum est, illa testimonio Scripturæ & similia, intelligenda esse de voluntate Dei simpliciter, qualis est sola voluntas consequens, ut docet S. Thomas hic *art. 6. ad 1.* non verò de omni voluntate Dei, quæcumque illa sit: nam ex eadem Scriptura colligitur dari in Deo aliquam voluntatem, quæ non impletur, juxta illud *Matth. 23. Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, &c. quoties volui congregare filios tuos, &c. noluisti, &c.* Secundo dici potest quòd omnis voluntas Dei fiet, quia à nullo impeditur, nec est aliquid quod resistere valet, sed si aliquid non impletur, est quia hoc ipsum est volitum ab eo, & sic sive aliquid fiat, sive non, totum est ex ejus voluntate: cum quo tamen stat, quòd in ordine ad effectum qui interdum non ponitur in re, dicitur inefficax. Unde ad secundam probationem ejusdem Majoris, dicendum est, dupliciter voluntatem aliquam dici posse inefficacem: primò ex aliquo impedimento extrinseco, vincenè aut retardante efficaciam ipsius; secundò ex propria ordinatione & providentia ipsius volentis. Voluntas inefficax primo modo, est imperfecta, & non potest esse in Deo, non tamen si sit inefficax solùm secundo modo: quòd patet voluntas antecedens quam Deus habet de salute omnium hominum, est inefficax, quia ex propria ordinatione & providentia sua, Deus vult quòd careat effectu, & sit inefficax. Hoc enim pertinet ad universalem provisoriam, ita ordinare omnia ad suos fines, ut periret quòd aliqua frustrerent suo effectu, & talem finem non consequantur; quia nisi frustrarentur, sequerentur majora inconvenientia. Ut patet in ordinem naturalium, in quo Deus ordinat corruptionem & destructionem quorundam individuum, ad conservationem alicujus speciei: v. g. quòd leo devoret agnum, ad conservandam speciem leonis, &c. Ita similiter in ordine supernaturalium, Deus tanquam universalis provisor, providere debet per voluntatem antecedentem, quòd omnes homines sint capaces beatitudinis, quòd tendant quantum est de se in illam, & debet illa præparare per talem voluntatem mediè & auxiliè sufficientia ad illam consequendam. Ut tamen locus detur mutabilitati, contingentiæ, & infirmitati liberi arbitrii, & ut manifestetur pulchritudo suæ justitiæ erga aliquos, & splendor suæ misericordiæ erga alios, debet per voluntatem consequentem, non velle efficaciter salutem aliquorum, eisque denegare mediè efficaciam ad illam consequendam.

Objicies tertio: Si daretur in Deo voluntas antecedens salvandi omnes homines, vel illa terminaretur ad salutem illorum ut futuram, vel solùm ut merè possibilem; Primum dici nequit, cum salus reprobòrum revera futura non sit; de illa enim nunquam verificabitur quòd de facto sit. Nec secundum, quia ut supra ostendimus, Deus non vult nec amat ea quæ sunt in statu merè possibilitatis: Ergo talis voluntas non datur in Deo.

Respondeo voluntatem illam terminari ad gloriam & salutem reprobòrum, non ut pure possibilem, sed ut futuram, non quidem futuri-tione completà & perfectà, sed imperfectà & inchoatà, Pro cuius intelligentia

Notandum primò: Futuritionem rerum à causis desumi, non ut præcisè in actu primo consideratis, à quibus prout sic possibilitas desumitur, sed ut determinatis ad dandam illis existentiam.

Notandum secundò: Duplicem esse posse determinationem causarum: unam perfectam & completam, alteram imperfectam & inchoatam. Illa in causis secundis invenitur, ut præveneris aut præveneris auxilio efficaci, & in prima causa, tempore voluntate divina, determinata decreto efficaci. Secunda verò invenitur in causis secundis, ut in multis auxiliis sufficientibus. & in causa prima ut per actum liberam inefficacem, obiectum amare. Cùm ergo ista determinatio ad salutem omnium hominum, non sit à causa prima & secundum omnino indifferens, sed ut patet aliquo modo determinata, consequens quod ab illis, prout sic desumi possit denominatur, non parè possibiliter, sed aliquis sufficientis rei volitæ, licet quia talis determinatio non est efficax & completa, neque ab illis, prout in hoc statu, perfecta rerum futuritio desumitur. Gloria ergo reprobatorum, ex vi voluntatis Dei antecedentis, est imperfecta & inchoativa futura, quia per talem actum divina voluntas quodammodo ad illius existentiam afficitur, & ex tali intentione oriuntur media sufficientia, quibus voluntas hominum aliquantulum ad illam manet determinata licet quia hæc determinatio, tã in causa prima, quàm in secunda, efficax & perfecta non est; non sit perfecta & completa futura; unde gloria terminat prædictam voluntatem, ut inchoativè futura. Ex quo non licet inferre, reprobos de facto esse glorificandos; quia licet de eo quod est perfectè & completè futurum, sit aliquando verum quod de facto sit, de illo tamen quod imperfectè solum & inchoativè futurum est, necessarium non est, quod verificetur aliquando esse presens; juxta illud Aristot. 2. de Generatione text. 64. *Futurus quis incedere, non inceder.*

In illis, Auxilia sufficientia orta ex illa voluntate salvandi omnes homines, relinquunt voluntatem hominis indifferenter, ut assequatur, vel non assequatur salutem. Ergo licet ex vi illorum, & consequenter ex vi voluntatis antecedentis ex qua originantur, reddatur gloria proximè possibilis, non tamen constituitur aliqua ratio futura. Patet Consequencia: nam futuritio rei sumi nequit à causis omnino indifferenteribus ad hoc ut sit vel non sit.

Respondeo distinguendo Antecedens: Auxilia sufficientia relinquunt voluntatè indifferenter, indifferenter à scientia actus perfecti, & assensionis se ad eum, concedo Antecedens: quoad inclinationem, nego Antecedens. Licet enim auxiliis sufficientibus non applicet voluntatem ad actum perfectum, ad quem ex natura sua ordinatur, illam tamen applicat ad actus imperfectos, qui voluntatem præparant, disponunt, & inclinant ad perfectiores; ut docent communiter Thomistæ in Tractatu de auxiliis. Unde licet ratione illius actus perfectus, & salutis æternæ, non reddantur perfectè & completè futura, bene tamen inchoativè & imperfectè.

Objicies quartò: Voluntas antecedens de salute omnium hominum, non est vera & sincera voluntas, sed fictitia & simulatoria: Ergo non est in Deo propriè, sed tantum metaphoricè. Consequencia patet, Antecedens probatur primò ex D. Thoma qui hic art. 6. ad 1. & 3. p. quest. 2. r. art. 4. in corp. loquens de voluntate illa antecedente, dicit quod illa magis est appellanda velleitas, quam absoluta voluntas.

Secundò, Deus antecedenter ad prævisam de-

A merita vult aliquos reprobare, reprobatione negativà, id est illis denegare gloriam ut beneficium indebitum; & post prævisam demerita, illos reprobat, reprobatione positivà, quæ non solum importat denegationem gloriæ, sed etiam inflictionem pœnæ, ut ostendemus in Tractatu de Prædestinatione. At hæc voluntas, seu reprobatio negativà, non videtur posse coherere cum vera & sincera voluntate salvandi omnes, sed illi opponi & contrariari. Ergo idem quod prius.

Tertiò, si esset in manu & potestate mercatoris, evitare aut vincere tempestatem, & conservare merces, quis diceret illum habere veram & sinceram voluntatem de earum conservatione, si postmodum imminente tempestate, eam non vitaret & vinceret? Cùm ergo Deus habeat in thesauris suæ omnipotentia media efficacia quibus potest omnes homines salvos facere, non videtur habere veram & sinceram voluntatem salvandi reprobos, quibus talia media denegat, & confert vel offert solum sufficientia.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus primam probationem dicendum est, quod licet D. Thomas interdum voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, velleitatem appellet, per hoc tamen non intendit docere, illam non esse voluntatem de facto, aut non esse formaliter in Deo, sed solum illam non esse voluntatem simpliciter, sed secundum quid, quatenus attingit obiectum secundum se, & præcisum à circumstantiis. Sic enim clarè se explicat hic art. 6. ad 1. his verbis: *Neque tamen id quod antecedenter volumus, simpliciter volumus, sed secundum quid; quia voluntas comparatur ad res secundum quod in seipsis sunt, in seipsis autem sunt in particulari, unde simpliciter volumus aliquid, secundum quod volumus illud, consideratis omnibus circumstantiis particularibus, quod est consequenter velle: unde potest dici quod iudex justus simpliciter vult homicidam suspendi, sed secundum quid vellet eum vivere, scilicet in quantum est homo, unde magis potest dici vellet eum, quam absolute voluntas.*

Addo quod, voluntas Dei antecedens de salute omnium hominum, est conditionata: voluntas autem conditionata, comparativè ad absolutam, velleitas appellari solet, ut docet S. Thomas in 4. dist. 17. quest. 2. art. 1. ad 3. his verbis: *Quamvis voluntas completa non possit esse de impossibili, tamen voluntas conditionata, quæ & VELLEITAS dicitur, potest esse de impossibilibus.* Quibus verbis aperte declarat, voluntatem inefficacem & conditionatam, quamvis sit vera & sincera voluntas, posse tamen dici velleitatem ad distinctionem voluntatis absolute & efficaci.

Ad secundam probationem ejusdem Antecedentis, respondeo voluntatem antecedentem quam Deus habet salvandi omnes homines, non contrariari reprobationi negativæ, nec positivæ; seu voluntati quam Deus habet aliquos excludendi à gloria ut beneficio indebito, vel illos in pœnam peccatorum, æternis suppliciis deputandi. Quia prima voluntas nascitur ex se, & ex præcisâ ratione bonitatis divinæ. Secunda verò (saltem quantum ad reprobationem positivam) nascitur ex nobis, & ex ostensione divinæ justitiæ. Nam ut eleganter dicit Tertullianus lib. 1. contra Marcionem: *Deus est seipso bonus, ex nobis justus: prior est bonitas secundum naturam, posterior severitas secundum causam &c.*

Disp. 5.
Art. 2.

79.

80.

81.

Ad

in Bibli...

82. Ad tertiam probationem, concessio Antecedente, neganda est Consequentia & paritas. Ratio discriminis est, quia mercator est aliqua persona particularis, quæ solum intendit bonum particulare & utile, non verò bonum commune & generale totius universi; unde si ille posset adhibere media efficacia ad conservationem mercium, imminente tempestate, & ea tamen respiceret, vel negligeret, non conferretur habere voluntatem veram & sinceram de illarum conservatione, Deus autem est causa generalis, & universalis provisor, qui non solum debet intendere & procurare bonum particulare aliquorum hominum, sed etiam bonum generale totius universi, & permittere quòd aliqua creatura deficiat, & frustreretur suo fine: quare, licet non conferat omnibus media efficacia ad salutem, habet tamen veram & sinceram voluntatem illos salvandi, quamvis inefficacem & conditionatam, modo infra explicando.

83. Obijcies ultimò: Voluntas signi non est formaliter in Deo, sed solum metaphoricè: Atqui voluntas antecedens salvandi omnes homines, est voluntas signi: Ergo non est in Deo formaliter. Major constat ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma opusculo de Præscientia & Prædestinatione cap. 6. ubi ait: *Deus dicitur velle aliquid dupliciter: uno modo proprie, & sic dicitur velle aliquid cuius voluntas vera in eo est, quod sibi complacet, & hoc dicitur voluntas beneplaciti, quæ semper in omnibus infallibiliter impletur, & de hac loquitur Scriptura Isaiæ 46. Omnis voluntas mea fiet. Alio modo dicitur velle aliquid metaphoricè, id est per similitudinem, eo quòd ad modum volentis se habet, in quantum præcipit, consulit, prohibet, vel permittit aliquid; & hæc dicitur voluntas signi, quæ non semper impletur, de qua dicit Apostolus I. ad Timot. 2. qui vult omnes homines salvos fieri, cum tamen omnes salvi non sunt, sed multi damnantur.*

84. Respondeo concessa Majori, negando Minorem; ad cuius probationem in primis dico opusculum illud non esse D. Thoma: quod mihi suadent tria. Primum est, illud inter alia opuscula non inveniri. Secundum, in Romana editione, quæ aliis est præferenda, tale opusculum in illius operibus non haberi. Tertium, quia D. Thomas sibi manifestè contradiceret, cum apertissimè doceat locis supra relatis, voluntatem de salute omnium hominum, non esse voluntatem signi, sed beneplaciti.

85. Secundò responderi potest, talem voluntatem referri posse, vel ad voluntatem signi, vel ad voluntatem beneplaciti, secundum diversas considerationes. Prout enim denotat actum divinæ voluntatis formaliter in Deo existentem, voluntas beneplaciti dicitur: quatenus verò aliquo signo exteriori manifestatur, voluntas signi appellatur: ut explicat S. Doctor super caput 1. Epist. ad Timot. lect. 1. his verbis: *Velle ponitur quandoque pro voluntate beneplaciti, quandoque pro voluntate signi. Pro voluntate signi vult salvare omnes, quia omnibus proposuit salutis præcepta, consilia, & remedia. Pro voluntate beneplaciti sic exponi potest quatuor modis &c.* Unde quando S. Thomas in prædicto opusculo de Præscientia & Prædestinatione asserit quòd voluntas illa, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, est voluntas signi, per hoc non excludit, quin sit etiam voluntas beneplaciti: nihil enim prohibet (ut supra ex eodem sancto Doctore ostendimus) de eodem secundum diversas considerationes, esse voluntatem beneplaciti & signi.Art. 1.
§. 3.

ARTICULUS IV.

*An voluntas antecedens salvandi omnes homines sit conditionata, & expectans consensum & determinationem voluntatis humanae?***P**artem affirmativam tenent communiter Recentiores cum Molina, asserentes voluntatem Dei antecedentem, dici conditionatam, eò quòd dependeat à consensu liberi arbitrii, tanquam à conditione quam expectat, & ex cuius defectu redditur inefficax, ac frustratur suo effectu.**B** Addunt aliqui, quòd si Deus voluntate absolute & per se efficaci vellet salvare homines, eorum libertas destrueretur, quia ex illa indicitur necessitas antecedens, libertati contraria, unde Petavius Tomo 1. libro 10. cap. 3. docet, Deum erga Omnes homines quòdam voluntatis proensione ferri, ut eos salvos ac beatos velit, & quidem efficaci quantum est ex se, non autem absolute & conditionis expectæ voluntate, sed ad talem conditionem implicata, si & ipsi consentire voluerint.**C** Hæc tamen sententia, & hic modus explicandi voluntatem antecedentem, displicet omnibus D. Augustini & S. Thoma Discipulis, qui cum utroque sancto Doctore constantissimè asserunt, voluntatem Dei esse de se efficacem; illamque non expectare, sed causare consentium & determinationem liberi arbitrii creati, ut sese ostendimus disputatione sequenti, ubi agemus de divinorum decretorum efficacia & causalitate.

§. I.

*Conclusio negativa statuitur, & variis authoritatibus & rationibus suadetur.***D**ico igitur, Voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, non dici conditionatam, ex eo quòd pendeat à consensu voluntatis humanæ, tanquam à conditione quam supponat, vel expectet à libero arbitrio: Sed quia importat actum conditionatum, quo Deus vellet salutem omnium hominum, nisi hoc repugnaret ordini suæ providentiæ, & nisi ex hoc impediretur bonum universale suæ iustitiæ, & manifestatio suorum attributorum.**E** Conclusio sic explicata probatur primò ex D. Thoma supra relato in 1. dist. 46. quart. 1. art. 1. ad 2. ubi ait: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte voluntatis, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Quibus verbis aperte docet voluntatem antecedentem non dici conditionatam, eò quòd pendeat tanquam à conditione, à consensu & determinatione liberi arbitrii, ut asserunt Recentiores, sed ex eo quòd attingat illum objectum, scilicet salutem hominum, ut præcisam à circumstantiis particularibus: manifestatio scilicet suæ iustitiæ, pulchritudine universi &c. quia illam vellet, nisi tales considerationes obstant. Idem docet in 1. ad Timotheum cap. 2. lect. 1.

Probatur secundò conclusio ex Augustino 4. contra